

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Studijní materiály pro účastníky semináře

Cross-compliance a ochrana zdraví zaměstnanců v zemědělství ve zlínském regionu

Agrární komora Zlín
Bartošova 4393

Cross-complinace a ochrana zdraví zaměstnanců v zemědělství ve zlínském regionu

Realizované v rámci opatření I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI V ZEMĚDĚLSTVÍ

ÚVOD

Problematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) řeší v základních rysech zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Ten zcela jasně stanovuje, že podnikající subjekty jsou mimo jiné povinny vyhledávat, posuzovat a hodnotit rizika možného ohrožení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, informovat o nich zaměstnance a činit opatření k jejich ochraně.

Proto je nezbytně nutné, aby se nejen zaměstnavatelé ve vlastním zájmu důkladně seznámili jak se zákoníkem práce a prováděcími nařízeními vlády vydanými k zákoníku práce, tak i s ostatními souvisejícími předpisy k zajištění BOZP.

Tato příručka je určena jako pomůcka všem, kdo se zabývají problematikou pracovních rizik v zemědělství s ohledem na stanovení způsobu organizace práce a bezpečných pracovních postupů.

Cílem příručky je poukázat na hlavní oblasti, na které je nutno se soustředit při provozování zemědělské prvovýroby.

Základní informace o povinných školeních

Školení zaměstnanců o bezpečnosti práce

Zákoník práce v ustanovení § 103 odst. 2 upravuje povinnost zaměstnavatele zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na které je práce vykonávána a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování.

Toto školení zaměstnavatel zajistí vždy při nástupu zaměstnance do práce a dále při změně pracovního zařazení nebo druhu práce, při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů a konečně v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Dle ustanovení § 103 odst. 3 Zákoníku práce, zaměstnavatel určí rozsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení pravidelně opakováno s tím, že v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci musí být školení provedeno bez zbytečného odkladu.

Jedná se o obecnou právní úpravu, která upravuje povinnost zaměstnavatele zajistit školení všem zaměstnancům nastupujícím do zaměstnání a stávajícím zaměstnancům v případech výše uvedených. Zaměstnavatel určuje rozsah a četnost s tím, že zákon upravuje případy, kdy školení musí být pravidelně opakováno a kdy musí být provedeno bez zbytečného odkladu.

Dle ustanovení § 102 odst. 6 Zákoníku práce zaměstnavatel přijímá opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí, při poskytování první pomoci spolupracuje se zařízením poskytujícím závodní preventivní péči. Zaměstnavatel je povinen zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného

sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel zajistí ve spolupráci se zařízením poskytujícím závodní preventivní péči jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.

Vedle obecné právní úpravy týkající se všech zaměstnanců tak obsahuje Zákoník práce i speciální úpravu týkající se vyškolení těch zaměstnanců, kteří jsou uvedeni v ustanovení § 102 odst. 6. Zákoník práce zde sice užívá odlišné dikce oproti obecné úpravě /"zaměstnavatel zajistí" oproti „zaměstnavatel je povinen"/, nepochybně se však jedná taktéž o povinnost zaměstnavatele, byť ne vůči všem, ale pouze vůči některým zaměstnancům.

Dle ustanovení § 106 odst. 4 písm. a/ je zaměstnanec povinen účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí. Zákon tak účast na školení upravuje jako povinnost a nikoliv jako právo zaměstnance. Ve vztahu k právům zaměstnanců pak ustanovení § 108 odst. 1 Zákoníku práce stanoví, že zaměstnanci mají právo účastnit se na řešení otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci prostřednictvím odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnavatel je povinen s nimi projednat organizaci školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnavatel je povinen odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajistit školení umožňující jim řádný výkon jejich funkce. Platná právní úprava tak v ustanovení § 108 odst. 6 upravuje další speciální povinnost zaměstnavatele zajistit školení a to ve vztahu k odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Školení zaměstnanců o požární ochraně

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru /vyhláška o požární prevenci/ upravuje v ustanovení § 23 školení zaměstnanců o požární ochraně. Vyhláška v ustanovení § 23 odst. 1 upravuje obsah tohoto školení a to seznámení se s organizací a zajištěním požární ochrany a se základními povinnostmi vyplývajícími z předpisů o požární ochraně, s požárním nebezpečím vznikajícím při činnostech provozovaných právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou v místě výkonu práce zaměstnance, s požárním řádem, s požárními poplachovými směnicemi, popřípadě s požárním evakuačním plánem a další dokumentací obsahující stanovení podmínek požární bezpečnosti při činnostech vykonávaných na pracovišti, se zvláštními požadavky na provoz a obsluhu instalovaných technických zařízení v případě požáru, se zajištěním požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době, s rozmístěním a se způsobem použití věcných prostředků požární ochrany na pracovišti a s funkcí, popřípadě způsobem obsluhy požárně bezpečnostních zařízení na pracovišti.

Dle ustanovení § 23 odst. 2 citované vyhlášky se školení zaměstnanců provádí při nástupu do zaměstnání a při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení zaměstnance, pokud se tím mění výše uvedené skutečnosti vyplývající z ustanovení § 23 odst. 1, s kterými má být zaměstnanec seznámen. Školení se opakuje nejméně jednou za dva roky. V zásadě se tak jedná o obdobnou úpravu jako školení zaměstnanců dle zákoníku práce s tím, že v případě školení zaměstnanců o požární ochraně je stanoven interval opakování školení minimálně jednou za dva roky. Vedle této obecné úpravy obsahuje také právní úprava školení zaměstnanců v požární ochraně speciální ustanovení a to školení vedoucích zaměstnanců o požární ochraně, které obsahuje skutečnosti uvedené v § 23 odst. 1 týkající se všech jimi řízených zaměstnanců a provádí se při nástupu do funkce. Toto školení se opakuje nejméně jednou za 3 roky. Další výjimkou je školení o požární ochraně osob pověřených zabezpečováním požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době. Toto školení se dle § 23 odst. 4 zabezpečuje před zahájením jejich činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok. Další speciální právní úprava se týká osob, které vykonávají činnosti dle ustanovení § 4 odst. 2 a odst. 3 zákona o požární ochraně a nejsou v pracovním poměru

nebo obdobném pracovním vztahu, pro tyto osoby se školení o požární ochraně zabezpečuje v rozsahu školení zaměstnanců. Konečně pak vyhláška upravuje školení o požární ochraně pro osoby, které se příležitostně zdržují na pracovištích, těmto osobám se školení zabezpečuje v nezbytném rozsahu a způsobem stanoveným provozovatelem těchto činností v dokumentaci požární ochrany dle ustanovení § 36 vyhlášky. Vedle školení zaměstnanců upravuje vyhláška také v ustanovení § 24 odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek a v § 25 odbornou přípravu preventistů požární ochrany.

Ustanovení § 26 vyhlášky o požární prevenci upravuje stanovení rozsahu a obsahu školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany. Dle ustanovení § 26 odst. 1 vyhlášky rozsah a obsah školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany určuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba tematickým plánem a časovým rozvrhem. Rozsah a obsah školení a odborné přípravy musí odpovídat vykonávaným činnostem a pracovnímu zařazení zaměstnanců. Dle ustanovení § 26 odst. 2 pak znalosti získané při školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a odborné přípravě preventistů požární ochrany se ověřují v rozsahu a způsobem určeným v dokumentaci požární ochrany s příkladným odkazem na ustanovení § 36, který upravuje dokumentaci o školení zaměstnanců, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany.

Školení obsluh plynových zařízení

Vyhláška Českého úřadu bezpečnosti práce a Českého báňského úřadu č. 21/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená plynová zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, upravuje v § 3 oprávnění organizací. Dle ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky organizace mohou montovat, opravovat zařízení, provádět na něm dodavatelským způsobem revize a zkoušky a plnit tlakové nádoby na plyny jen na základě oprávnění. Toto oprávnění vydává inspektorát bezpečnosti práce jako orgán dozoru s tím, že v žádosti organizace uvede mimo jiné jak je zajištěna možnost zacvičení pracovníků, kteří budou obsluhovat zařízení a odborná způsobilost pracovníků pro vykonávání montáží, oprav, revizí a zkoušek. Při prověřování odborné způsobilosti organizace pak zjišťuje orgán dozoru, zda její technická úroveň a odborná způsobilost jejich pracovníků poskytují záruku, že činnost s ohledem na rozsah požadovaného oprávnění, bude odpovídat požadavkům bezpečnosti práce a technických zařízení.

Z platné právní úpravy tak vyplývá, že rozsah školení zaměstnanců není stanoven, ale musí odpovídat požadavkům vyplývajícím ze zajištění spolehlivosti a bezpečnosti plynových zařízení.

Školení osob k přepravě nebezpečných látek

Jedná se o školení vyplývající z mezinárodní smlouvy, konkrétně ze sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 65/2003 Sb.m. s., ve znění pozdějších předpisů – Ustanovení o dopravních prostředcích a o přepravě evropské dohody o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí /ADR/. Rozsah je upraven tak, že osoby, které jsou zaměstnanci účastníků přepravy nebezpečných věcí uvedených v kapitole 1. 4. a jejichž pracovní povinnosti se týkají přepravy nebezpečných věcí, musí být vyškoleny o předpisech pro dopravu takových věcí podle své odpovědnosti a pracovní náplně. Právní úprava ve věci školení bezpečnostního poradce odkazuje na oddíl 1. 8. 3. a ve věci školení posádky vozidla pak na kapitolu 8. 2.

Kapitola 1. 3. 2. upravuje formu školení s tím, že školení musí mít následující obsah, který odpovídá odpovědnosti a pracovní činnosti dotyčné osoby. Právní úprava zde rozlišuje všeobecné bezpečnostní školení, specifické školení, bezpečnostní školení a školení pro třídu 7. Všeobecné bezpečnostní školení znamená, že personál musí být dobře seznámen se všeobecnými ustanoveními předpisů o přepravě nebezpečných věcí. Specifické školení představuje podrobné školení personálu, odpovídá přesně jeho pracovním úkolům a odpovědnostem o ustanoveních předpisů týkajících se dopravy nebezpečných věcí. Pokud je přeprava nebezpečných věcí prováděna kombinovanou dopravou, personál musí být seznámen s předpisy ostatních druhů dopravy zúčastněných na přepravním procesu. V rámci bezpečnostního školení musí být personál proškolen o rizicích a nebezpečích, které představují nebezpečné věci, přiměřeně stupni rizika zranění nebo ozáření při nehodě při přepravě těchto věcí, včetně jejich nakládky a vykládky. Školení musí být provedeno tak, aby se personál seznámil s bezpečnou manipulací a nouzovými postupy. Školení pro účely třídy 7 představuje vhodné proškolení personálu o možných radiačních nebezpečích a o opatřeních, které je třeba učinit pro omezení ozáření vlastní osoby a ostatních osob, které by mohly být postiženy jeho působením.

Kapitola 1. 3. 3 nazvaná Dokumentace stanoví, že podrobný záznam o absolvování každého školení musí být uchováván oběma stranami, tj. zaměstnavatelem a zaměstnancem, a ověřen na počátku každého nového zaměstnání. Školení personálu podílejícího se na silniční dopravě nebezpečných věcí musí být periodicky doplňováno obnovovacím školením s ohledem na změny předpisů.

Oddíl 1. 8. 3. upravuje bezpečnostního poradce s tím, že každý podnik, jehož činnosti zahrnují silniční přepravu nebezpečných věcí nebo s touto přepravou související operace balení, nakládky, plnění nebo vykládky nebezpečných věcí, musí jmenovat jednoho nebo více bezpečnostních poradců odpovědných za pomoc při zabránění rizikům při těchto činnostech s ohledem na osoby, majetek a životní prostředí. K získání osvědčení se musí uchazeč podrobit školení a složit s úspěchem zkoušku schválenou příslušným orgánem smluvní strany. Hlavním účelem školení je poskytnout uchazečům dostatečné znalosti o nebezpečích při přepravě nebezpečných věcí, dostatečné znalosti legislativních, právních a správních ustanovení platných pro dotyčné druhy dopravy, jakož i dostatečné znalosti povinností uvedených v pododdílu 1. 8. 3. 3. Zkouška musí být organizována příslušným orgánem nebo jím pověřenou zkušební institucí.

Kapitola 8. 2. požadavky na školení osádky vozidla upravuje všeobecné požadavky na školení řidičů /8.2.1./, zvláštní požadavky na školení řidičů /8. 2. 2./, dále pak školení všech osob, kromě řidičů uvedených v 8. 2. 1., podílejících se na silniční přepravě nebezpečných věcí. Je třeba podtrhnout, že se nejedná o školení všech řidičů v zemědělských podnicích, ale výhradně řidičů při silniční přepravě nebezpečných věcí dle výše citované mezinárodní smlouvy. Z těchto důvodů ve věci rozsahu a obsahu školení odkazujeme na kapitulu 8. 2. upravující požadavky na školení osádky vozidla, která upravuje rozsah a obsah jak všeobecných požadavků na školení řidičů, tak zvláštní požadavky na školení řidičů, jakož i školení všech osob, kromě řidičů uvedených v 8. 2. 1., podílejících se na silniční přepravě nebezpečných věcí.

Školení pracovníků chemické ochrany rostlin

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů upravuje v ustanovení § 86 odbornou způsobilost pro nakládání s přípravky s tím, že fyzická nebo právnická osoba, která při podnikatelské činnosti přípravky skladuje, prodává spotřebitelům, používá nebo přímo aplikuje anebo poskytuje poradenství, jímž se ovlivňuje používání přípravků, musí mít výkon těchto činností zabezpečen odborně způsobilou fyzickou osobou nebo absolventem odborného kursu, která je u ní v zaměstnaneckém poměru nebo jiném smluvním vztahu a nebo musí mít tuto odbornou způsobilost nebo být

absolventem odborného kursu sám podnikatel. Toto ustanovení se nevztahuje na drobný prodej přípravků a malospotřebitelském balení. Odborné kursy upravuje ustanovení § 86 odst. 4 zákona o rostlinolékařské péči. Odborné kursy k získání znalostí správné praxe v ochraně rostlin a bezpečného zacházení s přípravky pořádají vzdělávací zařízení, která k tomu pověřuje na návrh Státní rostlinolékařské správy Ministerstvo zemědělství. Jde-li o znalosti týkající se ochrany zdraví lidí, jsou v této věci oprávněny orgány ochrany veřejného zdraví. Žádost o provedení zkoušky odborné způsobilosti se podává u Státní rostlinolékařské správy.

Školení osob pro nakládání s chemickými látkami

Právnícká osoba nebo fyzická osoba, která má oprávnění nakládat s nebezpečnými chemickými látkami klasifikovanými jako vysoce toxické, toxické, žíravé nebo karcinogenní označené R-větou 45 nebo 49, mutagenní označené R-větou 46 a toxické pro reprodukci označené R-větou 60 nebo 61, je povinna podle § 44a zákona č. 258/200 Sb. o ochraně veřejného zdraví ve znění pozdějších předpisů, vydat pro pracoviště, na němž se nakládá s těmito nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s těmito chemickými látkami.

Text pravidel je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví příslušným podle místa činnosti.

Zaměstnanec, který je pověřen prací s výše uvedenými chemickými látkami, musí být pře zahájením prací prokazatelně zaškolen osobou odborně způsobilou. Opakované proškolení se pak provádí nejméně 1x za rok. O školení a proškolení musí být pořízen písemný záznam, který je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna uchovávat po dobu 3 let. Ustanovení tohoto odstavce se nevztahuje na provozování speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace.

Školení osob s elektrotechnickou kvalifikací

Předmětnou záležitost upravuje vyhláška Českého úřadu bezpečnosti práce a Českého báňského úřadu č. 50/1978 Sb., ve znění vyhlášky č. 98/1982 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice. Tato vyhláška stanoví mimo jiné stupně odborné způsobilosti pracovníků, kteří se zabývají obsluhou elektrických zařízení nebo prací na nich. Oddíl II. vyhlášky upravuje kvalifikace pracovníků. Zde se rozlišují pracovníci seznámení, pracovníci poučení, pracovníci znalí, pracovníci pro samostatnou činnost, pracovníci pro řízení činnosti, pracovníci pro řízení činnosti prováděné dodavatelským způsobem a pracovníci pro řízení provozu, pracovníci pro provádění revizí a pracovníci pro samostatné projektování a pracovníci pro řízení projektování.

Pracovníci znalí /§ 5 vyhlášky/ jsou ti, kteří mají ukončené odborné vzdělání uvedené v příloze 2 a po zaškolení složili zkoušku v rozsahu stanoveném v § 14 odst. 1 vyhlášky. Zaškolení a zkoušku je povinna zajistit organizace. Obsah a délku zaškolení stanoví organizace s ohledem na charakter a rozsah činnosti, kterou mají pracovníci vykonávat. Dále je povinna zajistit nejméně jednou za tři roky jejich přezkoušení. Zaškolení provede organizací pověřený pracovník s kvalifikací odpovídající charakteru činnosti, kterou mají pracovníci vykonávat. Zkoušení nebo přezkoušení provede organizací pověřený pracovník s některou z kvalifikací uvedených v § 6 – 9, pořídí o tom zápis, který podepíše spolu s pracovníky znalými.

V případě pracovníků pro samostatnou činnost /§ 6 vyhlášky/, pracovníků pro řízení činnosti /§7 vyhlášky/, pracovníků pro řízení činnosti prováděné dodavatelským způsobem a pracovníků pro řízení provozu /§ 8 vyhlášky/, pracovníků pro provádění revizí /§ 9 vyhlášky/, pracovníků pro samostatné projektování a pracovníků pro řízení projektování /§ 10 vyhlášky/

právní úprava vyžaduje vedle výše uvedeného zaškolení stejného jako pro pracovníky znalé také složení zkoušek s tím, že podrobnosti týkající se zkoušek jsou uvedeny v jednotlivých ustanoveních vyhlášky týkající se jednotlivých kvalifikací pracovníků.

Školení pro práci v lese

Nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru v ustanovení § 2 odst. 1 stanoví, že zaměstnavatel stanoví pracovní postupy a organizuje práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru s ohledem na vykonávanou činnost, technologické postupy, zvláštnosti pracoviště, pracovní podmínky, bezpečnost provádění jednotlivých pracovních úkonů a možnost ohrožení zaměstnanců klimatickými podmínkami, povětrnostní situací, zvířaty nebo hmyzem.

Dle ustanovení § 2 odst. 2 pak musí zaměstnavatel zaměstnance před zahájením prací seznámit se stanovenými pracovními postupy a organizací práce. Dále musí být seznámen se způsobem zajišťování první pomoci a vybaven osobními ochrannými pracovními prostředky. Při práci vykonávané osamoceně nebo samostatně musí být zaměstnanec seznámen s pravidly pro dorozumívání mezi zaměstnanci na pracovišti nebo pro dorozumívání s vedoucím zaměstnancem. V příloze k nařízení vlády jsou uvedeny další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru.

Školení obsluh stavebních strojů

Právní úprava vychází z vyhlášky tehdejšího ministerstva stavebnictví č. 77/1965 Sb., o výcviku, způsobilosti a registraci obsluh stavebních strojů. Dle ustanovení § 2 této vyhlášky lze oprávnění k obsluze stavebních strojů udělit jen tomu, kdo prokázal zkouškou odbornou způsobilost. Vyhláška stanoví náležitosti výcviku a odborné zkoušky

Školení topičů nízkotlakých kotelen

Vyhláška Českého úřadu bezpečnosti práce č. 91/1993 Sb., k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakých kotelnách v ustanovení § 12 upravuje povinnosti provozovatele nízkotlakých kotelen s tím, že dle ustanovení písm. e/ je provozovatel povinen zajistit obsluhu kotlů odborně způsobilými pracovníky – topiči. Na to pak navazuje písm. f/ dle kterého je zaměstnavatel povinen zajistit praktický zácvik, zkoušky a ověření znalostí topičů. Vyhláška v ustanovení § 14 konkretizuje zkoušky topičů, ve vyhlášce však nejsou konkretizovány požadavky na odborný zácvik topičů, jeho obsah a rozsah tak musí vycházet z konkrétních podmínek na pracovišti.

Školení zaměstnanců z BOZP

Každý zaměstnanec, který nově nastupuje do pracovního poměru, nebo zaměstnanec spolupracující externí firmy, který přichází na pracoviště společnosti název společnosti, je proškolen z bezpečnosti práce a požární ochrany. Školení se týká všeobecných zásad bezpečné práce a požární ochrany s ohledem na druh vykonávané práce a možná rizika na pracovišti.

Školení provádí externí odborně způsobilá osoba/odborně způsobilý zaměstnanec (uvést jméno).

Obsah školení z BOZP

Obsah školení z bezpečnosti práce je rozdělen do těchto šesti základních okruhů:

Legislativa

Rizika vyplývající z prováděných činností

Opatření pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Bližší požadavky na bezpečnost práce při obsluze technických zařízení

Používání osobních ochranných pracovních prostředků

Pracovní úrazy

Bezpečnostní značky

Na závěr školení je provedena diskuse a prověření znalostí školených osob.

Legislativa

Školení z legislativních požadavků probíhá v proškolení z relevantních částí vybraných právních předpisů (v platném znění):

Zákony:

č. 262/2006 Sb. – zákoník práce

č. 251/2005 Sb. – o inspekci práce

č. 309/2005 Sb. – o zajištění dalších podmínek BOZP

č. 174/1968 Sb. – o státním odborném dozoru nad BP

č. 379/2005 Sb. – o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami

č. 47/1992 Sb. – občanský zákoník

č. 22/1997 Sb. – požadavky na výrobky uváděné na trh

č. 258/2000 Sb. – o ochraně veřejného zdraví

č. 361/2000 Sb. – o provozu na pozemních komunikacích

č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích

Nařízení vlády

č. 201/2010 Sb. – evidence a hlášení pracovních úrazů

č. 495/2001 Sb. – podmínky poskytování OOPP

č. 11/2002 Sb. – vzhled a umístění bezpečnostních značek a signálů

č. 168/2002 Sb. – způsob organizace práce při provozování dopravy

č. 361/2007 Sb. – podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci

č. 101/2005 Sb. – o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí

č. 362/2005 Sb. – o bližších požadavcích při práci s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky

č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat

č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí, ve znění pozdějších předpisů

Vyhlášky:

č. 50/1978 Sb. – o odborné způsobilosti v elektrotechnice

č. 18, 19, 21/1979 Sb. – VTZ tlaková, zdvihací, elektrická, plynová

č. 48/1982 Sb. – základní požadavky k zajištění BOZP a technických zařízení

č. 288/2003 Sb. – práce zakázané těhotným ženám, matkám do 9. měsíce po porodu a mladistvým

č. 432/2003 Sb. – podmínky zařazování prací do kategorií

č. 440/2001 Sb. – o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění

č. 73/2008 Sb. – VTZ elektrická

Páteří školení z BOZP je seznámení s paragrafovým zněním Zákoníku práce. Jedná se především o §§ 88, 89, 101-106, 108, 224, 236, 248, 249, 301, 302, 365-394. Jednotlivé paragrafy pojednávají o níže uvedené problematice:

§§ 88 a 89 – přestávky v práci a bezpečnostní přestávky
§ 101 – všeobecné povinnosti zaměstnavatele na úseku BOZP
§ 102 – prevence rizik a požadavky na zajištění bezpečnosti na pracovišti
§ 103 – další povinnosti zaměstnavatele
§ 104 – OOPP, mycí, čistící a desinfekční prostředky
§ 105 – povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocí z povolání
§ 106 – práva a povinnosti zaměstnance
§ 108 – účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP
§ 224 – pracovní podmínky zaměstnanců
§ 236 – podmínky zaměstnankyň
§§ 248 a 249 – předcházení škodám
§ 301 – všeobecné povinnosti zaměstnanců
§ 302 – všeobecné povinnosti vedoucích zaměstnanců
§§ 365-394 – odškodnění zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocí z povolání

Rizika vyplývající z prováděných činností

Pracovníci v zemědělství jsou při výkonu své práce vystavováni celé řadě rizikových faktorů pracovního prostředí a nebezpečí. Tito zaměstnanci obvykle pracují ve venkovním prostředí a to v průběhu celého roku, takže jsou vystaveni působení klimatických faktorů. Vedle toho přicházejí do styku se zvířaty, což vede k řadě nebezpečných situací a ohrožení. V rostlinné výrobě pak tito pracovníci musí umět obsluhovat širokou škálu různých strojů a zařízení a také přicházejí do styku s průmyslovými hnojivy, pesticidy a prostředky pro ochranu rostlin (chemické látky). Souhrnně lze říci, že v průběhu roku zemědělní pracovníci pracují:

s energetickými prostředky (traktory, automobily...),
s prostředky pro dopravu (přívěsy, návěsy...),
se stroji na zpracování a přípravu půdy (pluhy, kombinátory...),
s mechanizačními prostředky na setí, sázení, hnojení,
s prostředky k ochraně rostlin (postřikovače, poprašovače...),
se stroji pro sklizeň (pícnin, obilovin, okopanin, technických plodin...)
s dalšími stroji při práci v dílně při opravě a údržbě dopravních a mechanizačních prostředků,
kde jsou mimo jiné i kovoobráběcí a dřevoobráběcí stroje,
se stroji pro manipulaci s materiály,
se stavebními, případně upravenými stavebními stroji (stohaři),
v živočišné výrobě,
v lesním hospodářství,
na zimní držbě komunikací,
na stavbách a jejich údržbě.

Tato část školení musí být věnována konkrétním rizikům, kterým jsou daní zaměstnanci při prováděných pracích vystaveni. Rozsah probírané látky je proto této skutečnosti nutné přizpůsobit. Pro tuto část školení je nutné vycházet z dokumentu „Analýza a hodnocení rizik“.

Práce s elektrickými zařízeními

Tato část školení byla zaměřena na seznámení s předpisy pro činnost na elektrickém zařízení, školení v této činnosti, upozornění na možné ohrožení a seznámení s poskytováním první pomoci podle § 4 vyhlášky č. 50/1978 Sb. ve znění pozdějších předpisů a ČSN 33 1610 (Revize a kontroly el. spotřebičů během používání), ČSN 34 3100 (Bezpečnostní předpisy pro práci a obsluhu el. zařízení), ČSN 340 350 (Předpisy pro pohyblivé přívody a šňůrová vedení).

Rozsah školení:

Kontrola el. zařízení před připojením.

Připojení el. zařízení do el. sítě.

Kontrola chodu el. zařízení při provozu.

Odpojení el. zařízení od zdroje napájení po ukončení provozu.

Způsoby poskytnutí první pomoci při úrazu elektrickým proudem.

Při práci s elektrickým zařízením musí každý zaměstnanec dodržovat následující pokyny:

Obsluha el. zařízení se smí dotýkat pouze částí určených k obsluze a musí být respektovány údaje výrobce uvedené na štítku přístroje.

Neprovádět jakékoliv zásahy na el. zařízení a spotřebičích jako jsou např. vařiče, kancelářské stroje, počítače, svítidla apod.

Při obsluze těchto zařízení se řídit pokyny výrobce (návod k použití)

Pokud se během používání el. spotřebiče nebo při jeho zapnutí zjistí závada (např. hluk, poškození izolace, kouř nebo zápach po spálení), je nutné okamžitě spotřebič odpojit od sítě a závadu neprodleně oznámit nadřízenému k zajištění nápravy.

Při přemísťování el. spotřebičů nebo strojů musí být provedeno jejich bezpečné odpojení od sítě vytažením vidlice ze zásuvky. Tento požadavek neplatí pro předměty, které jsou k používání při práci pod napětím zvláště konstruovány (např. ruční svítidla, pájky, ruční el. nářadí).

Je dovoleno používat pouze originálních prodlužovacích šňůr a při jejich použití je třeba dbát, aby při pokládání byly chráněny proti mechanickému poškození, zkroucení a současně, aby nebyly překážkou na podlaze (nebezpečí zakopnutí).

Opatření pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Tato část školení musí shrnovat opatření přijatá pro minimalizaci nežádoucího působení rizik souvisejících s pracovními činnostmi. Proto je nutné vycházet z dokumentu „Analýza a hodnocení rizik“ a jednotlivých místních provozně bezpečnostních předpisů pro jednotlivé rizikové práce.

Obecné pokyny o bezpečnosti práce

Dodržovat bezpečnostní pokyny patří mezi základní povinnosti zaměstnanců. Bezpečnostní pokyny obsahují zejména tyto příkazy a zákazy. Příklad příkazů a zákazů je uveden níže:

Každý zaměstnanec je povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám na vlastním zdraví i zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání.

Každý zaměstnanec je povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám na majetku.

Každý zaměstnanec je povinen pečovat o funkční stav svěřené věci.

Zaměstnanci, kterému byly na základě hodnocení rizik vydány osobní ochranné pracovní prostředky, je povinen tyto používat a pečovat o ně.

Každý zaměstnanec je povinen oznámit bezodkladně zjištěné nedostatky a závady na pracovišti, které by mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví při práci a podle svých možností se účastnit na jejich odstraňování.

Každý zaměstnanec je povinen účastnit se školení pořádaného v zájmu BOZP a podrobit se stanoveným zkouškám a lékařským prohlídkám.

Na pracovištích je zakázáno na pracovištích požívat alkoholické nápoje, drogy a jiné omamné prostředky a v pracovní době i mimo tato pracoviště a nenastupovat pod jejich vlivem do práce.

Zaměstnanci mají za povinnost dodržovat zákaz kouření na pracovištích, kde pracují také nekuřáci a dále v prostorách, ve kterých je zákaz stanoven.

Zaměstnanec, u kterého je důvodné podezření na to, že je pod vlivem alkoholu nebo drog, je povinen se na pokyn pověřeného zaměstnance podrobit zkoušce na alkohol či toxikologické zkoušky.

Při každém zranění (úrazu) má zraněný zaměstnanec za povinnost dát se ihned ošetřit a úraz bezodkladně ohlásit preventivnímu PO a BOZP a jednateli. Tato povinnost platí i u drobných zranění, které nevyvolávají pracovní neschopnost.

Každý zaměstnanec má za povinnost seznámit se s umístěním lékárničky určené pro pracoviště a poskytnutím první pomoci při zranění.

Stroje a technická zařízení mohou obsluhovat pouze zaměstnanci k tomu určeni, kteří mají příslušnou kvalifikaci, jsou seznámeni s pracovním postupem a požadavky bezpečnosti práce pro tato zařízení. Opravy smí provádět pouze odborník k tomu určený.

Při manipulaci s břemeny musí zaměstnanci dodržovat maximálně přípustnou hmotnost. Ženám je zakázáno zvedat břemena s hmotností vyšší jak 10 kg, mužům nad 15 kg.

Na pracovištích mají zaměstnanci za povinnost udržovat čistotu a pořádek a majetek zaměstnavatele používat pouze k účelům tomu určeným.

Na pracovištích je zakázáno skladovat snadno hořlavé látky či látky hrozící výbuchem.

V prostorách denní místnosti či sociálních zařízení mají zaměstnanci za povinnost dbát zvýšené opatrnosti, zvláště pak při manipulaci s elektrickými spotřebiči, při umývání a manipulaci s nádobím (zejména skleněným), a při chůzi na mokré podlaze.

Při manipulaci s materiálem ve zvýšené poloze (výška základny chodidel nad 150 cm) musí zaměstnanci používat dvojité schůdkový žebřík. Je zakázáno stát na židli, křesle apod. Je zakázáno provádět jakékoli práce nesouvisející s pracovní náplní daného zaměstnance ve zvýšené poloze.

Školení z požární ochrany

Pro účely školení zaměstnanců je důležitý §16 zákona č. 133/1985 Sb. ve znění pozdějších předpisů a oddíl šestý vyhlášky č. 246/2001 Sb., zejména § 23.

V paragrafu 16 odstavce 2 zákona se praví, že „povinnost školení zaměstnanců o požární ochraně se vztahuje na všechny fyzické osoby, které jsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru k právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě. Školení se provádí zvláště pro vedoucí zaměstnance a zvláště pro ostatní zaměstnance.“

Školení vedoucích zaměstnanců je dle § 23 odstavce 3 vyhlášky č. 246/2001 Sb. prováděno při nástupu do funkce a opakuje se nejméně 1x za 3 roky. Školení ostatních zaměstnanců se provádí při nástupu do zaměstnání a při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení zaměstnance, pokud se tím mění i obsah skutečností, se kterými má být zaměstnanec seznámen. Školení se opakuje nejméně 1x za 2 roky (znění § 23, odst. 2 vyhlášky č. 246/2001 Sb.).

Obsah školení z požární ochrany

Obsah školení z PO definuje § 23, odstavec 1 vyhlášky č. 246/2001 Sb. a je následující:

Seznámení s organizací a zajištěním požární ochrany;
Seznámení se základními povinnostmi vyplývající z předpisů o požární ochraně;
Seznámení s požárním nebezpečím vznikajícím při činnostech provozovaných právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou v místě výkonu práce zaměstnance;
Seznámení s požárním řádem, požárními poplachovými směrnicemi, požárním a další dokumentací obsahující stanovení podmínek požární bezpečnosti při činnostech vykonávaných na pracovišti;
Seznámení se zvláštními požadavky na provoz, údržbu a obsluhu zařízení v případě požáru;
Seznámení se zajištěním požární ochrany v době sníženého pracovního provozu a v mimopracovní době;
Seznámení s rozmístěním a se způsobem použití věcných prostředků požární ochrany na pracovišti;
Seznámení s funkcí, popřípadě způsobem obsluhy požárně bezpečnostních zařízení na pracovišti;
Obecné zásady chování při vzniku požáru;

Povinnosti zaměstnanců při vzniku požáru

Povinnosti zaměstnanců (včetně externích) při vzniku požáru vymezují požární poplachové směrnice. Při vzniku požáru je vždy nutno dbát na zachování klidu a rozvahy. Požár, pokud je to možné, je každý povinen za pomoci hasících přístrojů zlikvidovat, nebo alespoň zamezit jeho dalšímu šíření a to tak, že se odstraní z jeho možného dosahu všechny hořlavé látky, nebo látky hrozící výbuchem. Každý požár je nutné okamžitě po jeho zjištění ohlásit na ohlašovnu požárů a v případě, že to bude nutné, vyhlásit požární poplach. Při vzniku požáru je nutné vypnout přívod plynu a elektřiny.

V případě, že dojde k vyhlášení výzvy k evakuaci, jsou všechny osoby zdržující se na požárem ohroženém úseku povinny uposlechnout výzvy a okamžitě, bez jakéhokoli zdržení, opustit inkriminovaný prostor. Neuposlechnutí výzvy k evakuaci je považováno za porušení pracovních povinností.

Kontrolu počtu evakuovaných osob provede vždy vedoucí provozovny a následně nahlásí zjištěný stav veliteli zásahu. V případě, že mezi evakuovanými budou někteří zaměstnanci chybět a bude existovat podezření, že zůstali uvnitř budovy, je nutno tuto skutečnost nahlásit okamžitě veliteli požárního zásahu, nebo kterémukoliv z hasičů.

Bližší podrobnosti stanoví dokument „**Požární poplachové směrnice**“.

Hasební prostředky

Hasebními prostředky (věcnými prostředky požární ochrany) v objektu jsou přenosné hasící přístroje. Tyto prostředky musejí být rozmístěny na volně přístupných místech a musejí být řádně označeny.

Zacházení s hasícími přístroji vyžaduje opatrnost vyplývající ze skutečnosti, že jde o tlakové nádoby. Obecný postup pro jejich použití je následující:

sejměte přístroj z držáku a doneste jej k místu požáru
odstraňte z jeho horní části pojistku
otevřete ventil (obvykle naražením nebo stisknutím regulačního uzávěru)
haste požár

Při hašení požáru je nutné mít na paměti, že je nutné hasební látku aplikovat nikoliv do plamenů, nýbrž na hořící předmět. Při použití sněhového hasicího přístroje je nutné dbát zvýšené opatrnosti, neboť hasební látkou je tuhý oxid uhličitý o teplotě -37 °C . Při přímém styku s ním hrozí nebezpečí vzniku omrzlin. Další možné nebezpečí při užití sněhového hasicího přístroje je v tom, že oxid uhličitý je jedovatý plyn, který může při nadýchání způsobit otravu či smrt. Při použití tohoto typu hasicího přístroje dbejte proto osobní bezpečnosti a po úplném uhašení požáru dobře vyvětrejte. Pozor ovšem na možné znovu vznícení uhašených avšak dosud stále ještě žhavých předmětů!

Po použití přístrojů je zakázáno je zavěšovat zpět na držák. Prázdný přístroj je nutno bezprostředně po té nechat opětovně naplnit.

Každý, tedy i vlastními silami zdolaný požár, je nutné neprodleně nahlásit pověřeným osobám majitele objektu, neboť všechny vzniklé požáry podléhají registraci.

Bližší podrobnosti stanoví dokument **„Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany“**.

Seznámení se způsobem poskytnutí předlékařské první pomoci

V rámci školení zaměstnanců o PO a BOZP jsou zaměstnanci seznámeni se zásadami pro poskytování předlékařské první pomoci a se způsobem použití prostředků první pomoci umístěných v lékárnkách první pomoci.

Postupy pro poskytování první pomoci jsou uvedeny v samostatném dokumentu **„Traumatologický plán“**.

Důležitá telefonní čísla

Integrovaný záchranný systém (linka tísňového volání)	112
Hasičský záchranný sbor (linka tísňového volání)	150
Policie (linka tísňového volání)	158
Lékařská záchranná služba (linka tísňového volání)	155
Pohotovostní služba dodavatele elektřiny	840 850 860
Pohotovostní služba dodavatele plynu	1239
Pohotovostní služba dodavatele vody	840 111 111

Závěrečná ustanovení

Všichni zaměstnanci i zaměstnanci externích spolupracujících firem jsou povinni řídit se pokyny tohoto dokumentu a ustanoveními ostatní dokumentace PO a BOZP.

1 PRACOVNÍ ÚRAZY V ZEMĚDĚLSTVÍ

Pracovní úrazovost v zemědělství je dlouhodobě vysoká – četnost vzniku pracovních úrazů (tj. počet úrazů na 100 pojištěnců) se pohybuje za poslední období ve výši cca 4,5 %. Tato hodnota je v průměru dvojnásobně vyšší, než je průměrná hodnota za všechna odvětví ekonomických činností v České republice. Největší podíl na vzniku pracovních úrazů má obor živočišná výroba, poté rostlinná výroba a dále opravy strojů a zařízení v dílnách.

V živočišné výrobě se nejvíce jedná o úrazy způsobené pády na komunikacích, při manipulaci se zvířaty, dále při strojním dojení, odstraňování chlěvské mrvy, odvazování a přivazování hospodářských zvířat, při obsluze stájových zařízení.

Nejméně pracovních úrazů vzniká v nových objektech, kde nemusí ošetřující zaměstnanec vstupovat přímo mezi zvířata a kde jsou respektovány potřeby zvířat.

V rostlinné výrobě vzniká nejvíce pracovních úrazů při obsluze mechanizačních prostředků pro dopravu, dále strojů pro manipulaci s materiálem a strojů pro sklizeň píce, sklizňových strojů pro okopaniny a obiloviny.

Nejméně pracovních úrazů vzniká při obsluze strojů pro úpravy půdy, strojů pro setí, sázení a hnojení a strojů na ochranu rostlin a zavlažování.

V živočišné výrobě se nejvíce jedná o úrazy způsobené pády

2 BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI V ROSTLINNÉ VÝROBĚ

2.1 Rizika při pracovních činnostech

Nastupování a vystupování do/z kabiny stroje: Riziko plynoucí z nevhodné konstrukce a povrchové úpravy stupaček, provedení bez madel, riziko poranění při pádu z výšky nebo úderu o konstrukci stroje.

Opravy a údržba strojů při vypnutém pohonu: Riziko uklouznutí, pádu náradí, poranění o ostré hrany či odletující úlomky při odsekávání nebo narážení součástí bez ochranných brýlí, riziko často i smrtelných úrazů při přiražení nebo přimáčknutí nezajištěnou částí stroje.

Manipulace na ložné ploše, s bočnicemi a s materiálem u stroje: Riziko přiskřípnutí nebo přiražení končetiny, pádů z ložné plochy, zavalení nebo zasypání uvolněnými materiály.

Výstup a sestup na/z ložné či pracovní plochy nebo prostoru: Pády s rizikem přejetí při naskakování a seskakování se stroje za jízdy.

Připojování, odpojování a přestavování strojů: Riziko přiražení ruky nebo nohy, udeření ojí vozu, zhmoždění prstů při práci bez ochranných rukavic.

Startování motoru, řízení a jízda strojů: Riziko přejetí při couvání či startování, uvedení stroje do pohybu bez výstražného signálu, jízdě na svažitém terénu, či při převrácení stroje, udeření o neupevněný předmět v kabině, udeření volantem, nežádoucí spuštění stroje při opravě.

Opravy, údržba a čištění stroje za chodu: Riziko zachycení nebo stržení části těla při odstraňování namotaného nebo nahromaděného materiálu, zachycení rotující částí stroje za uvolněný oděv, udeření pohybující se částí stroje.

Samovolné rozjetí stroje: Riziko přejetí, zachycení nebo přiražení k jinému stroji nebo k části stavby po odpojení přípojného stroje, při nedostatečném zajištění zaparkovaného stroje či roztahování dvou vozidel.

Otevírání a zavírání dveří kabiny stroje: Riziko úrazů způsobených druhou osobou i samotnou obsluhou.

2.2. Hlavní rizika u jednotlivých skupin strojů a zařízení

2.2.1 Mechanizační prostředky pro dopravu

Traktory a nákladní vozidla

Hlavní rizika: Vyplývají z nevyhovujícího technického stavu mechanizačních prostředků (zejména traktorů), z řízení vozidel bez oprávnění (řízení malotraktorů osobou s ŘP skupiny T, ale mladší 17-ti let, či mimo přípravu na povolání, případně po veřejných komunikacích), z roztahování vozidel (poranění o roztržený řetěz či lano, lépe tažné tyče), z jízdy bez propojeného brzdného systému, s nefunkční elektroinstalací či na svažitém terénu (dopravní nehody), z přepravy osob v kabině vozidla či na korbách valníků (uzavřené bočnice, ne

sklápěčka, do 15 osob, sed na podlaze), z naskakování a seskakování za jízdy, z nedostatečné koordinace činností mezi spolupracovníky zejména při couvání či připojování a odpojování vozidel, z přepravy strojů a zařízení po veřejných pozemních komunikacích bez úpravy pro převoz (kombajny), z provádění oprav za chodu stroje.

Samosběrací návěsy (včetně senážovacích)

Hlavní rizika: Zachycení obsluhy vyprazdňovacím dopravníkem (hřeblem nebo řetězem) při čištění za chodu stroje, při mazání řetězu za chodu, při ručním otevírání zadního čela krytu kasače a připojování návěsu, při používání náhonových hřídelí s poškozeným nebo neúplným ochranným krytem.

Krmné vozy

Hlavní rizika: Při používání náhonových hřídelí s poškozeným nebo neúplným ochranným krytem, při připojování vozidel.

2.2.2 Stroje a zařízení pro obdělávání, přípravu a úpravu půdy

Radliční pluh

Hlavní rizika: Při připojování a odpojování, spouštění a zvedání hydraulikou, výměně opotřebovaných částí stroje (ostří čepele, plazů, radlice, slupic).

Brány, kypřiče (kultivátory, kombinátory) a diskové podmítače

Hlavní rizika: Při zdržování se před strojem, či stání na branách.

Rotavátory

Hlavní rizika: Při zdržování se za strojem (odletujícími částicemi, noži apod.).

2.2.3 Mechanizační prostředky pro setí, sázení a hnojení

Secí stroje

Hlavní rizika: Nadměrná fyzická náročnost z důvodu chybějící mechanizace při manipulaci s materiálem (při obsluze znamenáků), riziko pádu z obslužné lávky, riziko vzniku nemoci či alergie při kontaktu osiva mořeného zdravím škodlivými chemickými přípravky s pokožkou či při kontaktu prachu s dýchacími cestami. (U starých typů secích strojů, nové secí kombinace tato rizika prakticky eliminují.)

Sazeče brambor

Hlavní rizika: Při naplňování zásobníků, při couvání k vozidlům se sadbou.

Rozmetadla průmyslových hnojiv

Hlavní rizika: Při připojování a odpojování, při zasažení osoby za rozmetadlem odletujícím hnojivem do očí (riziko podráždění), při kontaktu pokožky s hnojivem (riziko alergie).

Rozmetadla statkových hnojiv Hlavní rizika: Během čištění korby rozmetadla při spuštěném motoru a zapnutém kloubovém hřídeli, při odstraňování provázků ze slámy z rozmetného soustrojí (pořezání), při kontaktu pokožky s hnojivem (riziko infekce).

Rozmetadla kejdy a močůvky, cisterny

Hlavní rizika: Při manipulaci s hadicemi pod tlakem, při čištění a opravách uvnitř cisterny, při kontaktu pokožky s hnojivem (riziko otravy).

2.2.4 Mechanizační prostředky k ochraně rostlin a k zavlažování

Postřikovače a poprašovače

Hlavní rizika: Při manipulaci s chemickými přípravky (příprava roztoků, míchání, přelévání) možnost zasažení očí, poleptání pokožky, vdechnutí toxických výparů, při plnění nádrží (pády), při připojování a odpojování strojů, při čištění strojů po práci.

Zavlažovací zařízení

Hlavní rizika: Při neodborném spouštění hnacího agregátu, při manipulaci se závlahovým potrubím, při připojování plošného zavlažovače ke stabilnímu rozvodu vody.

2.2.5 Stroje pro sklizeň pícnin a obilovin

Samojízdné sklízecí řezačky

Hlavní rizika: Riziko převrácení při jízdě na svazích (vysoké těžiště), riziko zachycení či přejetí osob při opravách, seřizování nebo během oprav za chodu (nedostatečný výhled).

Sklízecí mlátičky, kombajny

Hlavní rizika: Riziko přejetí při couvání, při vyprazdňování zásobníků obilí, riziko úrazu při práci ve svahu, riziko vtažení do stroje žacím ústrojím či podávacím dopravníkem při chodu stroje, při náhodném spuštění stroje během čištění vytřásadel.

Rotační žací stroje

Hlavní rizika: Při jízdě úrazy odletujícími částicemi (kameny až 30 m), při opravách pořezání o nože.

Prstové žací stroje

Hlavní rizika: Úrazy při čištění ucpaného žacího ústrojí a při výměně součástí.

Žací mačkače

Hlavní rizika: Úrazy při výměně součástí, čištění žacího ústrojí, nastupování a sestupování do/z kabiny, při činnostech prováděných za chodu stroje.

Vysokotlaké lisy

Hlavní rizika: Vtažení rotujícím sběračem do podávacího ústrojí při obsluze, zachycení končetiny nebo navinutí oděvu při čištění ucpaných částí stroje za chodu, propíchnutí ruky či hlavy vázací jehlou nebo úraz uvolněním kyvného mechanismu při samovolném zapnutí chodu stroje během zavádění vázacího motouzu za chodu motoru.

2.2.6 Stroje pro sklizeň okopanin

Samojízdné sklízeče chrástu

Hlavní rizika: Při obsluze nebo čištění stroje za chodu (vtažení za oděv u vynášecího dopravníku, udeření rotujícími náhony kopírovacích válců), při couvání a rozjíždění (pády se stroje).

Vyorávač bulev

Hlavní rizika: Při čištění motoru a kapoty či při nastupování a sestupování (pády ztrátou stability), při čištění vyorávacích jednotek, úrazy vlivem špatné organizace práce při pohybu více souprav po pozemku.

Skřížeče brambor

Hlavní rizika: Při naskakování a seskakování za jízdy, při couvání a otáčení soupravy na souvratích (pády, přejetí), při odstraňování namotané natě z pohybujících se dopravníků (vtahování končetin do dopravníku), při čištění vyorávacího soustrojí za jízdy, při provádění oprav.

2.2.7 Linky na posklizňové zpracování zemědělských plodin

Linky na posklizňové zpracování zrnin

Hlavní rizika: Při kumulaci obilních prachů (riziko vzniku nemoci či alergie při kontaktu prachu s dýchacími cestami, riziko výbuchu či požáru), při obsluze pásových, šnekových dopravníků, či dalších součástí linek s nekrytými pohyblivými částmi, při neohlášeném spuštění linky, při vstupu na uskladněné obilí (pohmoždění i udušení zasypáním), při používání mechanických lopat, při provozu sušáren (riziko popálení), při provozování zařízení na moření osiva (riziko vzniku nemoci či alergie při kontaktu osiva mořeného zdraví škodlivými chemickými přípravky s pokožkou).

Linky na posklizňové zpracování brambor

Hlavní rizika: U pařící kolony riziko popálení, ve skladech a třídírnách brambor úrazy při provozování vysokozdvížných vozíků, úrazy při provozování třídících linek, zachycení točivými či sbíhavými částmi dopravníků (nutno instalovat stoptlačítka po celé lince pro nouzové zastavení transportního zařízení).

Linky na zpracování ovoce a zeleniny

Hlavní rizika: Obdobná, při zpracování cibule a kořenové zeleniny zpravidla vysoká prašnost (nutno instalovat odsávací zařízení, vhodná je obsluha z centrálního velínu).

Linky na posklizňové zpracování pícein

Hlavní rizika: Úrazy u příjmových, dávkovacích a naskladňovacích zařízení, dopravníků, úrazy u granulátorů a šrotovníků (pády při práci na zařízení za chodu), zpravidla riziko hluku.

Linky na posklizňové zpracování chmele

Hlavní rizika: Úrazy při navěšování rév na dopravník, při zachycení dopravníkem, jinou pohyblivou částí linky či pohybující se révou, riziko vzniku alergie po kontaktu s prachem a pylem z chmelových šištic.

2.3 Hlavní zásady při používání zemědělské techniky v rostlinné výrobě

Nepoužívat stroj / zařízení bez seznámení s návodem pro jeho bezpečný provoz, obsluhu a údržbu a bez proškolení a zácvičení v jeho správném používání.

Zkontrolovat technický stav stroje / zařízení před každým jeho použitím.

Nepoužívat stroj / zařízení s nefunkčními nebo poškozenými ochrannými zařízeními.

Neotvírat ochranné kryty na stroji / zařízení dříve, než se zastaví všechny jeho pohybující se části.

Zajistit stroj / zařízení před jeho odpojením od tažného vozidla proti samovolnému pohybu a/nebo překlopení.

Dodržovat bezpečnou vzdálenost mezi stroji / zařízeními při jejich skupinovém nasazení (rotační sekačky, rozmetadla, sklizňová technika aj.).

Nepřevážet v kabině mobilního stroje / zařízení (traktoru apod.), více osob, než je povoleno, či jiným než předepsaným způsobem.

Neseskakovat z pohybujícího se ani stojícího stroje / zařízení, ani na něj nenaskakovat.

Nepoužívat zakázané způsoby práce při zapojování souprav strojů / zařízení.
Při práci na svahu používat pouze stroje / zařízení s odpovídající svahovou dostupností.

Neprovádět žádné zakázané činnosti za chodu stroje / zařízení nebo jeho částí.

Poznámka:

Obdobně platí při používání zemědělské techniky ve výrobě živočišné.

2.4 Ostatní pomocné práce v rostlinné výrobě

2.4.1 Manuální práce

Hlavní rizika: Úrazy při pohybu po komunikacích i na polích (pády, uklouznutí), při přenášení břemen či nářadí, při práci s ručním nářadím (vidle, kopáč, kosa, srp, pila, sekera, kladivo).

Hlavní zásady: Dbát na organizaci práce a uspořádání pracoviště tak, aby práce mohla být prováděna bezpečně. Zabraňovat zbytečnému nadměrnému či jednostrannému fyzickému zatížení, nevhodným pracovním polohám a pohybům, případně alespoň přerušovat práci zařazením bezpečnostních přestávek.

2.4.2 Pomocné práce u strojů

Hlavní rizika: Nastupování a sestupování se strojů, při čištění okolí strojů, při pytlování, při ustavování strojů do pracovní polohy, při spojování trubek k senometu či zrnometu, při ukládání sena a slámy (riziko vzniku alergie či nemoci při kontaktu pokožky a dýchacích cest s prachem, pylem, osinami), při rozbíjení ztvrdlého hnojiva (úrazy, ale i podráždění či alergie), při vysypání brambor na vůz (přejetí nohy) aj.

Hlavní zásady: Nutná dokonalá znalost zásad práce u strojů a zařízení, správná technika práce, práci organizovat tak, aby ji bylo možno provádět bezpečně. Stálá pracovní místa udržovat v čistotě, podlahy udržovat v dobrém technickém stavu.

3 BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI V ŽIVOČIŠNÉ VÝROBĚ

3.1 Rizika při pracovních činnostech

Pohyb v prostorách určených pro chov

Pády zaměstnanců vlivem neprovádění úklidu na komunikacích, neudržování podlah, nezakrytí kanálů, nezabezpečení shozů, pater nebo schodů, pády na kluzkých (zejména mokrých) podlahách, pády do jímek, v chovu koní pády při ježdění.

Manipulace se zvířaty

Při čištění, přivazování a odvazování, vážení, veterinárních a inseminačních zákrocích, nakládání na dopravní prostředky, přehánění apod. riziko přitisknutí, přimáčknutí ke konstrukci, kousnutí, kopnutí, přišlápnutí, povalení, bodnutí rohem, napadení, u drůbeže klovnutí, poranění křídly aj.

Opravy a údržba stájové techniky

Riziko uklouznutí, pádu náradí, poranění o ostré hrany či odletující úlomky při odsekávání nebo narážení součástí bez ochranných brýlí, při opravách, údržbě a čištění stroje za chodu, při používání chemických přípravků na dezinfekci zařízení či prostorů (např. dojicího zařízení).

Práce v nádržích, jímkách, zásobnících, senážních věžích

Riziko při vstupu bez zajištění druhou, případně třetí osobou a bez ověření výskytu nebezpečných plynů a dostatku kyslíku ve vzduchu (otrava, udušení).

Opravy a údržba krmné techniky

Obdobné jako v rostlinné výrobě při dopravě a opravách transportních zařízení, při práci spojené se zásobníky krmných směsí, šrotů.

3.2 Zařízení pro ustájení hospodářských zvířat

Zařízení pro chov zvířat

Vstupy musí být vybaveny dezinfekčními rohožemi, chodby, podlahy, nakládací rampy musí být volné, udržované, v mokrých provozech snadno omyvatelné a vyspádované, musí být dostatečné osvětlení (mytí oken), objekt musí být vzdušný, vrata musí být zajištělná v otevřené poloze, veškerá zařízení musí splňovat podmínky pro bezpečnou práci (kryty), musí být k dispozici potřebné návody a dokumentace (dojírny, dojící zařízení, zařízení na odkliz chlévské mrvy, chladičí zařízení). Součástí zařízení bývají zásobníky sypkých hmot, rizika vyplývají z neoprávněného vstupu do zařízení, z nepovoleného způsobu práce (např. v zásobníku při odběru), čištění, rozrušování kleneb (bez zajištění dvěma dalšími osobami) apod. Další riziko představují veškerá transportní zařízení (doprava krmných směsí, odkliz hnoje apod.). Venkovní prostory pro chov zvířat (pastviny, výběhy aj.) musí být zabezpečeny tak, aby nedocházelo k nežádoucím únikům zvířat.

Práce v objektech se zvířaty

Nutno dodržovat pravidelný režim dne při ošetřování zvířat. Vstupovat a zdržovat se v těchto objektech smí pouze zaměstnanci, další osoby výhradně s vědomím zaměstnavatele (a v doprovodu jím pověřeného zaměstnance).

3.3 Ošetřování hospodářských zvířat

Zacházení se zvířaty

Musí být klidné, rozhodné a vlídné. Důležité je jednání ošetřujících zaměstnanců a jejich vztah ke zvířatům, obratnost, okamžité a přiměřené reakce na chování zvířete. Nutná je znalost chování zvířat a správného postupu při vytváření jejich určitých žádoucích návyků. Značná rizika jsou při přemísťování trvale uvázaných zvířat (pocit strachu, s nepředvídatelnou reakcí). Týrání a dráždění zvířat je nepřípustné. Ke zvířeti se přistupuje až po upozornění hlasem. Je zakázáno přistupovat k ležícímu zvířeti, pokud se nejedná o zvíře nemocné. U nebezpečných zvířat nebo zvířat s nebezpečnými projevy je nutné jištění druhým zaměstnancem.

Čištění zvířat

Je nejen hygienickým opatřením, ale ovlivňuje i celkový zdravotní stav zvířat. Začíná a přistupuje se ze strany, kde není sloup (skot), koně v boxech se na dobu nezbytně nutnou přivazují. U volného ustájení skotu na hluboké podestýlce (sláma) se čištění provádí zpravidla při jejím odstraňování.

Přivazování a odvazování, převádění

Fyzicky náročná práce, nutné použití ohlávky s vodícím řemenem, vodící šňůrou nebo tyčí (s výjimkou koní). Vodící řemen nesmí mít zaměstnanec omotan okolo ruky. Při nahánění velkých zvířat pomocí naháněcích uliček a zábran musí být zaměstnanec vždy za zábranou.

Veterinární zákroky, inseminace, odrohování, strouhání paznehtů, kování

Vždy je nutno zajistit dostatečný počet kvalifikovaných zaměstnanců.

Krmení

Rizikové, pokud je spojeno s bezprostředním stykem se zvířetem (staré objekty).

Odklizení hnoje

Rizikový, pokud se jedná o odkliz visutými drážkami, oběžným shrnovačem chlévské mrvy či jiným transportním zařízením.

3.4 Hlavní rizika a zásady u jednotlivých hospodářských zvířat

3.4.1 Chov skotu

Hlavní rizika: Kopnutí (od boku), bodnutí nebo pohmoždění rohem, dále přitisknutí, povalení, zavalení nebo pošlapání, uklouznutí (při vstupu do stání nebo do boxu, při asistenci u telení, při přehánění nebo vedení), napadení býkem, zranění způsobené ocasem krávy při dojení na stání ve vazné stáji.

Hlavní zásady: Dospělý skot musí být ve vazné stáji bezpečně uvázan za šíji, u býků starších dvanácti měsíců se musí obsluha vždy přesvědčit, že se ve stáji nepohybuje neuvázané zvíře. Při vstupu na stání nebo do boxu musí mít obsluha zajištěnou ústupovou cestu a dohled dalšího zaměstnance. Při volném ustájení nesmí zaměstnanec sám vstupovat mezi volně ustájený skot.

Přehánění skotu se zpravidla provádí pomocí zábran. Zaměstnanec otevírá vrata nebo branku vždy zvenku a tak, aby byl chráněn konstrukcí.

Plemenný býk musí být jištěn dvojitým obojkem s dvojitým úvazkem (případně dalším bezpečným jištěním). Při vstupu do boxu musí mít zaměstnanec zajištěn dohled dalšího zaměstnance (způsobitelného poskytnout první pomoc). Plemenného býka je nutno před veterinárním zákrokem, ošetřením paznehtů či jiným úkonem nejdříve bezpečně uvázat.

Při ošetřování býka ve stání je nutné, aby ošetřující zaměstnanec přiměl býka, aby ustoupil šikmo stranou. Plemenní býci se vodí na vodících tyčích, zapnutých do nosního kroužku,

alespoň jedním zaměstnancem je možno použít i pevných otěží a vedení býka nejméně dvěma zaměstnanci, vždy tak, aby býk byl bezpečně ovládán (podle povahy zvířete). Při vyhánění plemenného býka z boxu se zaměstnanec chrání konstrukcí a musí mít zajištěnu únikovou cestu (podle potřeby). Při odběru semene od plemenného býka nesmí ošetřující zaměstnanec provádět současně i jiné úkony.

3.4.2 Chov koní

Hlavní rizika: Kopnutí od zadních končetin, u vzpínajícího se koně i od předních končetin, pokousání (nevhodný způsob krmení či přístup ke zvířeti), přitisknutí, povalení, zavalení nebo pošlapání při vstupu do stání nebo boxu, pokopání, potahání nebo uklouznutí při vedení koně, při přehánění, pády z koně při jízdě, případně potahání, zranění v obličejí způsobená pohozením hlavy koně, odřením nohou od sedla, případně rukou od otěží a krku koně.

Hlavní zásady: S koněm se zachází klidně, opatrně a s rozvahou. Při vstupu do stání nebo do boxu se ošetřující zaměstnanec ohlašuje obvykle slovem „Ustup“ a jménem koně. Vstupuje až poté, co kůň ustoupí. Ve vazném stání je kůň uvázan za stájovou ohlávku zpravidla se dvěma vazáky procházejícími vazacími kroužky a se závažím. Od ostatních koní je oddělen přepážkou (zavěšenou na dvou koncích). Kůň v boxu se uvazuje pouze při čištění a ošetřování. Kůň kopavý či kousavý se umísťuje odděleně, aby neohrožoval své okolí, a ustájovací místo se označí tabulkou, upozorňující na jeho nebezpečné projevy. Kůň se vede z levé strany, přičemž otěže, opratě, vodící řemen, šňůra nebo postraňky nesmí být vedeny po zemi, a zaměstnanec nesmí mít otěže, opratě, vodící řemen nebo šňůru omotány okolo ruky nebo těla. Při vedení osedlaného koně jsou třmeny vytaženy nebo přehozeny přes sedlo.

K výcviku koně se přistupuje s přihlédnutím ke stupni jeho výcviku, stáří, fyzickým a psychickým předpokladům. Zaměstnanec při tréninku koní a při skákání s koněm používá ochrannou přílbu. Při vedení koně při jízdě v zástupu se dodržuje minimální třímetrový rozestup.

Hřebci se zpravidla vodí na jednoduché uzdečce nebo na ohlávce s obnoskem, vodítko, lonž či otěže nesmí mít zaměstnanec navlečeny na zápěstí ruky.

3.4.3 Chov prasat

Hlavní rizika: Napadení agresivním kancem při zapouštění prasnic, napadení prasnicí při odstavu selat, podražení nohou, napadení a pokousání prasetem při vážení, nakládání, přehánění nebo práci v kotcích.

Hlavní zásady: Při přehánění prasat se zaměstnanec pohybuje za přeháněnou skupinou, při vedení kance používá pevný vodící prut. Plemenní kanci se umísťují odděleně v jednotlivých kotcích nebo boudách. Při čištění kotců nebo výběhů, při zapouštění prasnic či při odstavu selat od prasnic je nutná přítomnost dalšího zaměstnance.

3.4.4 Chov drůbeže

Hlavní rizika: Podrápání, úder křídly, poklování, u chovu vodní drůbeže možnost pádu a uklouznutí zaměstnanců na mokřím či kluzkém podkladu.

Hlavní zásady: U vstupů do všech objektů musí být umístěna dezinfekční rohož. Elektrické líhne mohou být umístěny pouze v suchých a dobře větraných místnostech, před každým čištěním, dezinfekcí či opravou musí být odpojen přívodní kabel. Zásady pro provoz a obsluhu zásobníků krmných směsí jsou obdobné jako v rostlinné výrobě. Při použití plavidel při chovu vodní drůbeže používají zaměstnanci v případě potřeby ochranné prostředky (záchranné kruhy nebo záchranné plovací vesty).

3.4.5 Chov koz a ovcí

Hlavní rizika: Potrkání, povalení a pošlapání zejména při splašení stáda, stříhání nebo dojení.

Hlavní zásady: Při vyhánění ovcí a koz na pastvu zaměstnanec stojí za otevřenými dveřmi tak, aby ho ochránily před tlakem stáda. K pasení koz a ovcí lze používat pouze psy se speciálním výcvikem pro tuto činnost. U agresivních plemenů, zejména rohatých plemen, je nutné se neotáčet zády ke zvířeti (myslí si, že před ním člověk utíká, a napadá jej). Pro bezpečné ovládání takových plemenů použít obojek nebo ohlávku se zaklesnutou vodící tyčí.

3.4.6 Chov kožešinových zvířat

Hlavní rizika: Pokousání, poškrábání (náhodné či při napadení zvířetem), riziko poškození zraku sekretem zvířete.

Hlavní zásady: Prostory, klece nebo kotce pro chov kožešinových zvířat se řádně zabezpečují před nežádoucím únikem zvířat. Při jejich ošetřování, očkování nebo jiných speciálních úkonech je kromě ošetřujícího zaměstnance nutná přítomnost dalšího zaměstnance. Zvířata se jistí nasazením náhubku nebo svázáním čelistí, použitím fixační klíčky či speciálních fixačních pomůcek (kleště). Při manipulaci se zvířaty musí zaměstnanci používat ochranné kožené rukavice. Při odchytu zvířat z klecí je nutná přítomnost alespoň dvou zaměstnanců.

3.4.7 Chov psů

Hlavní rizika: Pokousání, poškrábání, povalení (náhodné či při napadení psem), zranění drátěným košem, potahání na vodítku (zejména u velkých plemen psů).

Hlavní zásady: Při výcviku je nezbytné zachovat klid, rozvahu a postup, který odpovídá charakteru cvičeného psa. V době, kdy pes neprovádí práci (střežení objektu, práce se stádem), je řádně a bezpečně zajištěn v kotci. Pokud se pes pohybuje ve veřejných prostorách a po veřejných komunikacích, musí být trvale pod kontrolou ošetřovatele. Při ošetřování nemocného psa, očkování nebo jiných speciálních úkonech, je kromě ošetřujícího zaměstnance vždy nezbytně nutná přítomnost dalšího zaměstnance.

3.4.8 Chov včel

Hlavní rizika: Pobodání, alergie na včelí jed.

Hlavní zásady: Zaměstnanec při práci se včelami používá včelařskou kuklu nebo závoj a rukavice, dále používá kuřák pro vývoj kouře k odpuzování včel. Stálá i mobilní stanoviště včel, která jsou umístěna mimo ohrazené, uzavřené nebo oplocené prostory, musí být na dobře viditelném místě označena bezpečnostními značkami „zákaz vstupu nepovolaným osobám“ a „biologické riziko“. Doprava včel se provádí pouze v pevných úlech nebo zařízeních, jejichž jednotlivé části jsou pevně spojeny. Česna musí být uzavřena. Pokud je doprava prováděna koňským potahem, česna se otevírají na novém stanovišti až tehdy, je-li potah v bezpečné vzdálenosti.

3.4.9 Chov jiných druhů zvířat

Při chovu druhů zvířat, neuvedených v této příručce, jako například ryb, zvířat v zoologických zahradách, při farmovém chovu běžců (pštrosi), jelenovitých, muflonovitých, divokých prasat, pernaté zvěře, při chovu zvířat používaných pro pokusné nebo vědecké účely, případně i v provozech, jejichž účelem není chov zvířat, nicméně živá zvířata se zde vyskytují, například na jatkách apod., musí zaměstnavatel **vyhledat a vyhodnotit rizika a stanovit pracovní postupy a organizovat práci s ohledem na typ a velikost zjištěných rizik.**

4 PŘEHLED ZÁKLADNÍCH SOUVISEJÍCÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ K ZAJIŠTĚNÍ BOZP

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů (poslední úplné znění vyšlo pod č. 396/1992 Sb.)
Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících předpisů
Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci
Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí (opraveno sdělením MV ČR z částky 62/2002 Sb.)
Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zaslání záznamu o úrazu
Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků
Nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů, ve znění nař. vl. č. 405/2004 Sb.
Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat
Nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky
Nařízení vlády č. 24/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na strojní zařízení
Nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky
Vyhláška ČÚBP č. 48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška MZd ČR č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli
Vyhláška MZd č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracovní místa, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání
Vyhláška Mze ČR č. 75/1996 Sb., kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat
Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby
Vyhláška MDS ČR č. 341/2002 Sb., o schvalování technické způsobilosti a technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění vyhlášky MD ČR č. 100/2003 Sb.
Směrnice MZd ČSR č. 49/1967 Věstníku MZd, o posuzování zdravotní způsobilosti k práci, ve znění pozdějších předpisů
Použito dokumentu

<http://osha.mpsv.cz/publications/publikace/zemedelstvi>.